

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 8

שאל נא את הכהנים תורה

א. אני מתכוון לקרוב פסח! כבר עשיתי הזאה על כל הכלים שבבית, ועתה הגיע הזמן להטביל את הכל, התור במקואות ארוכות [בדיוק כמו שאמר הנביא אלה מרחוק יבאו והנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים (ישעיה מט, יב), כלם נקבצו באו לך (שם יח), עתה תצרי מיושב (שם יט), מי ילד לי את אלה (שם כא), כי רבים בני שוממה (שם נד ב), הקטן יהיה לאלף (שם ס כב) אשרקה להם ואקבצם ורבו כמו רבו (זכריה י ח), ונלוו גוים רבים (שם ג טו), ועלו מושיעים בהר ציון (עובדיה א כא), קהל גדול ישוּבו הנה (ירמיה לא ז), והיה מספר בני ישראל כחול היום אשר לא ימד ולא יספר (א ב הושע). האם מותר לי להטביל את כל הכלים יחדיו בסל אחד או שאני צריך להטבילם אחד אחד?

ב. בעת הסעודה האם מותר לי להגיש בשר קדשים ובשר חולין על צלחת אחת? (ע' רמב"ם פ"א אה"ט ה"ה וערלה פ"ב מ"ז)

ג. בבוקר בתפילת שחרית נתכבדתי בהגבהת הספר תורה, אח"כ נגעתי בתרומה שהכנתי להביא לאהרן הכהן (סנהדרין ז, ב), האם יש בעיה?

ד. האם מסיכה העשויה מעור מקבלת טומאה? (ע' פט"ז דכלים מ"ו)

ה. אחד מהכסאות בביתי נטמא בטומאת מדרס, אבל אני לא יודע איזה נטמא, ובטעות ישבתי על אחד מהכסאות, אין לי בעיה ללכת למקוה לטבול, מה שכן בעיה הוא שהייתי לבוש בשטריימל שהכנתי לקבל פני משיח, ולהטביל את השטריימל יקלקל אותו בלי ספק וזה הפסד מרובה, האם גם השטריימל נטמא? האם יש הלכות שונות בנדון זה אם המקרה היה בבית הכנסת?

הלכתא למשיחא

נמשיך משבוע שעבר בטומאת יולדת וחברותיה, שבוע שעבר דיברנו מעט על טומאת מגע, עתה נמשיך לטומאת משא, היסט, ועליונו של זב.

משא הוא כשאדם טהור מגביה או מזיז משהו טמא, או בישירות בגופו או בכחו (למשל על נדנדה), גם אם אתה מזיז רק מקצתו של הטומאה גם זה משא. אז **למשל**, אם רחל היולדת ביקשה מהבת שלה גענענדל לסייע בלבישת הנעליים שלה, וגענענדל הגביה את רגלה של אימה מעט לתכלית זו, היא נטמאה בטומאת משא, גם אם היתה לבושה בכפפות ולא נגע בשרה בבשר אימה.

גם אם אתה מזיז את הטומאה במקל, גם זה נקרא משא, ולמשל אם היולדת הלכה לטיפול אצל דר. זנויל הרופא שיניים, והוא הכניס לפיה מכשיר שהזיז את פיה מעט, הוא נטמא בטומאת משא.

טומאת משא דומה לטומאת מגע לענין הדין שבשעת קבלת הטומאה אתה במקצת בדרגת אב הטומאה, ולכן כל מה שאתה לבוש וכל כלי שאתה נוגע בו באותה עת נטמא. לאחר סיום המגע באב הטומאה שוב אינך בדרגת אב הטומאה אלא רק ראשון לטומאה, דין הראשון לטומאה הוא שאתה מטמא אוכלין ומשקין אבל לא אדם וכלי. אבל אם אתה נוגע בידי אדם בהיותך ראשון לטומאה, אתה מטמא את ידיו להיות שניים, והם צריכים נטילת ידים להיטהר. אז אם דר. זנויל הנ"ל בדרכו לביתו לאחר הטיפול ביולדת, נתן יד לחנוך משבט ראובן לשלום, נטמאו ידי חנוך להיות שניים וצריכים נטילת ידים.

היסט הוא כשאדם טמא הגביה או הזיז אדם טהור, או בישירות בגופו או בכחו או על ידי מקל וכדומה. כל אלו אינם חשובים היסט, הזזה בנשיבת רוח, לחיצת כפתור שגורם תזוזה חשמלית, או אם המקל נאחז ע"י בית השחי. הזזת רק מקצתו של חפץ, למשל אם הרים רק מעט משמיכה, או פתח דלת מקרר, יש בזה מחלוקת אם החפץ כולו נטמא. יש לציין לענין הציור של המקרר שהאוכלים שעל דלת המקרר ודאי טמאים גם לפי הדעות המטהרים את המקרר. גדר הדרגות טומאה שהזכרנו לעיל לענין משא שייכים גם לענין היסט, כך שבשעת קבלת הטומאה נחשב במקצת כאב הטומאה, ומטמא אפילו אדם וכלי כמה שנתבאר.

כך, שאם רחל היולדת הזיזה שלחן מעט, ועל השלחן היה מונח ידה של גענענדל, שעתה ניסט בתזוזת השלחן על ידי מאמע רחל, נטמאת גענענדל להיות אב הטומאה בשעת ההיסט, ונטמאו בגדיה שהיא לבושה בהם להיות ראשונים לטומאה, ואם היתה אוזחת בסל עם אוכל בפנים, נטמא הסל להיות ראשון כמו בגדיה, והאוכל להיות שני לטומאה.

עליונו של זב (נקרא גם מדף) הוא מה שעל גבי הטמא, למשל אם אצבע יולדת מתחת לאבן, ועל גבי האבן יושב טהור ומכביד על אצבע היולדת¹, היושב על גבי האבן נטמא.

¹ לדעת התוס' נדה נה. אבל דעת הגר"א היא שגם אם לא מכביד, מטמא

דיני הטומאה דומים למה שנתבאר לענין מגע ומשא, ולכן למשל בחתונה בעת הריקודים שמגביהים את הכלה על כיסאה, אם תניח מאמע רחל ידה מתחת לכיסא להגביה נטמאת הכלה וכל בגדיה (גם לפני שתגביה היולדת בפועל), ואח"כ כל מי שתאחז בידי הכלה תצטרך ליטול ידים קודם שיגעו בתרומה.

שמירת כל אלו ההלכות לא כ"כ מסובך כמו שנשמעים, רק צריכים להתרגל לזה, רחל תיזהר לא לגעת או להגביה או להזיז מה שאינה צריכה. גענענדל היא ראשון לטומאה, והיא רק צריכה להיזהר מליגע בגופה או בבגדיה אוכלין ומשקין קודם שתטבול. אז קודם שתעבוד שוב במטבח היא תלך למקוה ותניח את בגדיה בסל המקוה ותתלבש בבגדים טהורים.

אם מקרר או כל כלי יטמא עדיין אפשר להשתמש בהם ורק צריך להיזהר שלא יגעו בעצם האוכלים או המשקים, אפשר לעשות כן בקלות ע"י שימוש בכלי פלסטיק.

אם שטריימל נטמא רק צריך להיזהר שלא יתקרב לאוכלין ושלא יביא את השטריימל לבית המקדש. אפשר להשתמש בכובע כמו הבן איש חי, כמו העשרת השבטים, אין בעיה.

תשובות לשאלות שבוע שעבר

א. הייתי במעלית, חזב לחץ על הכפתור שגרם למעלית לעלות קומה, האם נטמאתי בהיסט? מה הדין אם אני לחצתי על הכפתור, האם אני נטמא מדין משא הזב?

תשובה: לא²

ב. יולדת פתחה את המקרר עם כפפות פלסטיק כדי שלא יהיה מגע טומאה, האם עדיין יש לחשוש שהמקרר נטמא במשא כי מקצתו הוזה על ידי היולדת?

תשובה: לדעת התוס' (עירובין כז. ד"ה כל ונדה לא: ד"ה תחתון) זה לא חשוב משא ולדעת הראב"ד (תו"כ פרשת זבים פרשתא ד' פ"ו אות יד) זה חשוב משא.

ג. התרחצתי במקלחת או שהלכתי לשחות, אח"כ הכנתי בצק בשביל חלות לכבוד שבת קודש והפרשתי חלה מהבצק, האם אני יכולה לתת את החלה לכהן?

תשובה: שחייה במים שאובים: יש חילוקי דינים בזה, אם השחייה היא לאחר טבילה באותו יום, טמא מדרבנן ומטמא תרומה. אם לא טבל באותו יום נחלקו הראשונים, לדעת התוס' (שבת יג, ג' וגיטין טז) לא גזרו במקרה זה ואילו לדעת הרמב"ם (אה"ט ט-א) גזרו. כל זה כשהכניס ראשו ורובו למים בשחייה, אבל אם לא הכניס ראשו לתוך המים לא גזרו במקרה זה.

מקלחת: עוד גזירה שגזרו חז"ל לטמא הוא בנפילת ג' לוגין של מים שאובים מכלי על ראשו ורוב גופו, אמנם במקלחת שלנו, המקלח אינו כלי (ע"י שבט הלוי ח"א סימן כד שמצדד כך), אז לכאורה אינו נטמא.

ד. האם סביבון העשוי ממתכת מקבל טומאה?

תשובה: רק כלי מעשה מקבל טומאה, ואשר ע"כ רק כלי שמשמש אדם מקבל טומאה, ואילו כלי שמשמש בהמה או כלי אחר אינו מקבל טומאה. אם הוא תכשיט לאדם זה מקבל טומאה גם אם משתמשים בו רק בדרך לבישה (שבת סג, ב), אמנם מסיכה של מתכת שאינה תכשיט אינה מקבלת טומאה.

הנדון שלנו הוא אם צעצוע חשוב כלי מעשה, המשנה כלים (פכ"ד מ"א) דנה בדבר מגן של משחק, המשנה מטהרת אותה כי אין לה תשמיש, שהרי רק אווזים ב³, ויש לדייק מכך שצעצוע שעושים בו יותר מרק אחיזה בעלמא אפשר שחשוב כלי מעשה, וזהו אכן דעת המשנה אחרונה שם.

ה. האם מחשב מקבל טומאה?

תשובה: הנה יש ג' סוגיות בכלים העשויים מב' מינים. הא' הוא בשבת ס' וכלים פ"ג מ"ו שעץ המשמש את המתכת וכן איכפא, ונחלקו אי אזלינן בתר המעמיד או עושה המלאכה. ועוד סוגיא בשבת טו: בסתימת מתכת בכלי חרס, ולדעת תוס' אינו תלוי במחל' הנ"ל, ואזלינן בתר עיקר הכלי שהוא החרס. ולדעת המרדכי [הובא בגר"א י"ד ק"כ ס"ק יט'] תלוי במחל' הנ"ל. ויש עוד משנה בפ"א מ"ד בבבל שני מינים דאזלינן בתר רוב.

ומחשב לכאורה אינו דומה לכלל הני, שהמתכת בפנים שהוא המוח של המחשב, והמסך שהוא מפלסטיק, שניהם עיקר ואין אחד טפל לשני, ולכאורה כיון שא"א לומר שהמתכת בטל, והרי כולו כלי אחד, א"כ מקבל טומאה מחמת המתכת שבו, ועכ"פ ודאי לא גרע ממעמיד שלדעת תוס' בע"ז עה: מקב"ט, וצ"ע. ולדעת הגר"ח בסטנסל ס' שצ"ד שאם בלי החלק שאמק"ט לא יהא מקבל, אזי אינו מקב"ט, מסתבר שגם במתכת כן, כיון שלולי המסך אין כאן כלי, אז אינו מקב"ט וצ"ע.

² דמשא והיסט הוא רק כשגופו נוגע בדבר שמוזי, אבל בזורק דבר על כלי והכלי ניסט מכח זה לא חשיב משאוי כמבואר בגמ' ב"ק יז: וע"ז ס: , ואפי' נופח בפיו דזהו כחו ממש וחייב בניזקין ושבת, מבואר בגמ' דלא חשיב משאוי, מהא דמנפח אדם בית הפרס. והא דחכה בארץ והכלי זז ממקומו דלרבנן טמאים [לפי הר"ש פ"ד דזבים מ"ג] הארץ חשיב כמו קורה, אבל חשמל אין זה כחו כלל.

³ והא שכתב הרמב"ם פ"ח ה"ט דפרצופות מקב"ט, קשה להביא ראיה מזה דאין ידוע לנו פירושו, והערוך השולחן העתיד (קצח יד) הקשה ע"ז דאינו כלי מעשה. ומהא דכדור מקב"ט (פכ"ג מ"א) התם הוא משום דהוא כלי קיבול של עור, ואין ראיה דכדור של מתכות דאין לו בית קיבול מקב"ט, וצ"ע על המשנה האחרונה שהקשה מכדור (ולפי חילוקו דנעשה להרויח ממון, ה"ה סביבון אם נעשה לכך מקרי כלי מעשה). ותנור בנות טפח דמקב"ט [כלים פ"ה מ"א וחולין קכד], פ"י התפא"י שם בועז א' ומשנה אחרונה שם דאופין שם. ואחי הגאון ר' אליעזר שליט"א הביא ראיה מקורת החיצים [פ"יב מ"א] שהוא מטרה לחץ, דאם זה נחשב לכלי מעשה, ה"ה משחק.